

Motto : Fără cinste și legalitate asanarea
fării este imposibilă

SIC COGITO...

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Director : Dr. VICTOR CORBUL. medic-colonel în retragere
Redactor : CLUJ, Str. Gen. Grigorescu Nr. 16.

NB. Toată revista fiind scrisul meu, articolele nu sunt semnate aparte.

„Ceva“ despre monetele noastre

(Pentru dl Ministru de finanțe).

I. Moneta metalică.

Ministerul de finanțe resp. Banca Naț. a României, mai ales în anii din urmă, a lăsat să se bată diferite monete metalice, așa de 1, 2, 5, 10, 20 și 100 lei; deasemenea a schimbat destul de des și pe cele de hârtie.

Cauza acestui des schimb a fost falsificarea monetei; cred și eu!... nu e de mirare, dacă sunt confecționate așa dur, așa prost, fără nici o artă!... Luați o monetă metalică, mai ales din cele de 10, 20 și 100 lei, — de cele de 1 și 2 lei nici nu mai vorbesc — o examinați mai de aproape și vă veți convinge că desemele nu au *nimic* artistic; ambele fețe a monetei arată trăsături așa de simple, așa de dur executate, par a fi anume făcute, că să poată fi mai lesne falsificate: în figura capului nu e pusă nici o fineță, inscripția și dorso și mai dur executate; literele pe toate monetele, mai ales pe cele de 100 lei, sunt deadreptul ordinare, aproape de grosimea unui covrig ori cărnăcior, invită deadreptul la falsificare!... dacă o arunci pe primul lut cleios din stradă, ai copia gata a monetei; în atari împrejurări nu e de mirat, că atâția probează cu falsifi-

JR. 289 19 35

EXEMPLAR LEGAL.

care, de aceia și citește omul aproape dîlnic în gazete că în cutare sat, ori oraș s'au falsificat monete de 20 ori 100 lei, abia puse în circulație; iar până ce respectivii sunt descoperiți, o anumită cantitate de monete false ajunge în circulație; Min. de finanțe se indestulește cu aceia, că dă ordin, că cei ce vor plăti cu monetă falsă să fie interogați event. arestați!... Așa cum stau lucrurile acest ordin e nedrept!... Ce sum d. e. eu de vină, dacă cumpărând ceva plătesc eventual cu o atare monetă falsă? Eu primesc pensia dela Adm. financiară și de cele mai multe ori mi se plătește cu tot soiul de monetă metalică, pachetată în suluri și nu am nici o putință de a controla, căci trebuie să fac loc la ghișeu unui alt pensionar. iar dacă m'am îndepărtat dela ghișeu, ori vin mai târziu și arăt moneta falsă, nu se mai ia în considerare, căci afișul la casierie spune, să se cercetează imediat!... *ceiace e imposibil!*... Afară de aceia pentru marele public nu există nici un mijloc spre a putea recunoaște monetele false, ba ce e mai mult, nici chiar funcționarii dela Adm. financiară nu sunt în clar, că ce e fals, ce e veritabil!... O descriere a monetei nu ajunge: a spune că la monetele false o literă ori un semn oarecare e mai pieșiș, ori mai gros, ori că are alt sunet nu înseamnă nimic!... Min. de fin. ar trebui să tipărească un bilețel mic cu reproducerea fotografică artistică a celor 2 fețe ale monetei veritabile în mărime naturală, atunci publicul ar avea totdeauna la îndemână un mijloc sigur de control și ar putea să recunoască imediat monetele false; afară de aceia statul ar face și o afacere bună, căci tipărind aceste bilețele în milioane de exemplare, l'ar costa maximum câțiva bani exemplarul și vînzându-le cu 1 ori 2 lei, ar câștiga câteva milioane!

Eu cuget, că toate monetele metalice de ađi vor trebui scoase treptat și cât de iute din circulație și introduse altele mai artistice; să se caute la noi în țară 1 sau 2 desemnatori, cari să confecționeze desemnele artistic și greu de imitat, iar apoi să se caute 1—2 graveuri, tot în țară, cari să confecționeză după aceste modele plăcile — dacă tot țiganul e în stare să falsifice monetele, pentruce să nu se afle în țară și un desemnător ori graveur artist? —; acelea să fie în supremul grad artistice, desemne delicate, fine, filigrane, greu de imitat, iar marginea monetelor să aibă, deviza: „nihil sine deo“ un lucru ce îngreunează falsificarea, lucrarea să fie migăloasă, căci atunci

gipsul, ciara și alte materiale simple nu vor putea reproduce moneta în toate minuțiozitățile ei și așa falsificarea nu va putea deveni așa generală ca ași!... Să se ieie ca model o monedă de argint dinainte de război.

Monetele vor trebui să fie mai mici, cele de 10 lei, să aibă mărimea celor de 5 lei, cele de 20 de mărimea celei de 10 lei, iar cea de 100 lei cel mult de mărimea celei de 20 lei; moneta să fie turnată în țară, s'ar economisi deci de milioane la transport și batere față de streinătate; moneta de ași va fi succesive topită, iar materialul întrebuițat la confecționarea monetelor noi; cele de 1 și 2 lei pot rămânea.

* * *

II. Moneta hârtie. Min. de finanțe respective Banca Națională a retras din circulație biletele de hârtie de 5000 și 100 lei. Retragerea din circulație a biletelor de 5000 lei o află motivată; să sperăm că leii nu vor mai evada așa ușor; se retrag însă și biletele de 100 lei și rămân numai cele de 500 și 1000 lei, incolo numai monedă metalică. Ar fi în interesul publicului că Min. de fin. să deie un ordin strict împreună cu sancțiuni anume: că la plățile personale de salarii și pensii unui funcționar ori pensionar să nu i se deie la casierie mai mult de 1000 lei în monedă metalică de 1 și 2 lei, iar restul să se deie în hârtie și în monedă metalică de 5, 10, 20 și 100 lei, deoarece așa, cum se practică acum, ți se dă atâta monedă metalică de 1 și 2 lei, că nu te mai poți mișca dela ghișeu; casierii să împartă la facerea plăților biletele de hârtie și moneta metalică în așa fel, ca noi funcționarii și pensionarii să nu avem neplăceri din cauza aceasta. Pentru că iată D-le Min de fin. ce mi s'a întâmplat mie înainte de asta cu câteva luni: am ridicat pensia mea și a frate-meu și casierul respectiv mi-a dat 6 pachete mari, *numai și numai monedă metalică de 1 și 2 lei*, ceiace, după cum am constatat acasă face nice mai mult nice mai puțin decât 63 (zi șesezeci și trei) kgrm.: acum închipuiți D-le Min. de fin. pot eu colonel și om bătrân, se mă mai mișc dela ghișeu cu greutatea de 63 kgrm. și încă pachetată rău în hârtie? nu ai de ce prinde pachetele, e imposibil; din întâmplare un servitor dela adm. fin. era în apropiere și l'am rugat să-mi aducă o trăsură și el și cu surugiul au transportat pachetele la trăsură! D-le Min. de fin. așa ceva e o batjocură din partea casierului, cu atât mai mult, că atât înainte

de mine, cât și după aceia a plătit și cu hârtie; unui alt colonel i-a plătit pensia (vreo 10 mii lei) în bilete de 100 lei! va să zică putea să-mi plătească și mie o parte în hârtie și alta în monetă metalică, dar casierul era supărat pe mine pentru că cu vreo 2 luni mai înainte i-am explicat alfabetul!... anume: înaintea mea era la ghișeu un biet român a cărui nume se începea cu C. (Corodeanu sau așa ceva) iar casierul un minoritar K. nu voia să-i plătească, spunându-i să vină în ziua următoare când se plătesc cei cu litera K; eu i-am explicat lucrul și numai așa a plătit bietului om pensia; de data aceasta nu vă comunic D-le Min. numele acelui casier, dacă însă mă va plăti încă odată numai cu monetă metalică, atunci vă voi comunica numele ca să poată fi mutat, ca răsplată, pe la Bazargic ori Tighina, unde va avea timp să studieze și alfabetul!...

Biletele de 500 și 1000 lei să fie repartizate mai cu dreptate, să mai ajungă din ele și prin provincie!

În caz că se vor tipări și alte bilete de hârtie, acele vor trebui să fie executate artistic, mai ales să se aleagă o hârtie fină, greu de imitat.

Deasemenea e nevoie ca să se deie un ordin, că admin. fin., percepțiile, poșta, C. F. R. să primească dela particulari mai multă monetă metalică ca acum, deoarece conform noului ordin vor primi numai $\frac{1}{4}$ monetă metalică, iar restul în hârtie; de unde să iau eu biletele-hârtie, dacă în decursul anului sum plătit mai numai cu monetă metalică!?...

Intrucât privesc evadarea leilor-hârtie s'ar putea face unele înțelegeri și aranjamente cu Băncile de emisiune streine cam în felul cum s'a procedat cu depozitele austriece în Elveția: anume au fost blocate. S'au ce ar fi dacă d. e. biletele de hârtie de 5000 lei'ar rămânea în circulație și ar fi provăzute cu o stampilă: „are valoare de 5000 lei numai în interiorul țării?“, aceasta în scopul ca să avem destulă monetă hârtie în interior. Specialiștii Min. de fin. ar trebui să studieze chestiunea!...